

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 364.044.68-053.67(477.62)

О.Л. Агєєва

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ (1991-2013 рр.)

У статті проаналізовано процес залучення молоді до формування громадянського суспільства в Донецькій області в контексті державної молодіжної політики в регіоні в період 1991-2003 рр. Надана характеристика політичної активності та оцінки молоді щодо діяльності органів влади з вирішення основних молодіжних проблем. Висвітлені різноманітні форми залучення молоді Донецької області до процесу розвитку громадянського суспільства та надано оцінку їх ефективності.

Ключові слова: молодіжна політика, Донецька область, громадянське суспільство, патріотичне виховання, міжнародне співробітництво молоді.

На сьогодні модель державної молодіжної політики в Україні одним з першорядних завдань виділяє сприяння розвитку громадянського суспільства через активізацію громадської та політичної активності молоді та залучення молодіжного сектору до процесу формування молодіжної політики. Тобто, реалізація цієї політики поповнюється складовими, які лягають в основу не матеріальної, соціальної чи інтелектуальної, а патріотичної складової розвитку молодого покоління.

Актуальність дослідження проблеми сприяння розвитку громадянського суспільства в контексті впровадження молодіжної політики в Донецькій області у 1991-2013 рр. пояснюється тим, що для донецького регіону цей напрямок молодіжної політики є більш важливим та ускладненим через низку факторів, а саме: високий коефіцієнт розвитку молодіжного руху при одночасній політичній відчуженості та недовірі до органів влади у вирішенні молодіжних проблем.

На сьогодні існує ряд робіт, в яких вивчається молодь як окремий соціально-демографічний прошарок. Ці автори розглядають різні аспекти життя молодого покоління нової України на основі соціальних характеристик; показують динаміку статево-вікової структури населення; характеризують структуру цінностей, соціального самопочуття та морально-психологічного стану сучасної української молоді: М. Афанасьєв, В. Головенько, Ю. Загородній, В. Когун, В. Курило, В. Мухін, Н. Паніна, Н. Пробийголова, С. Савченко, Г. Щерба, Р. Яремкевич та інші.

Також є ґрунтовні праці, що дають аналіз загальнодержавній молодіжній політиці та механізмам її реалізації на регіональних рівнях, серед них комплексні дослідження Є. Бородіна, М. Головатого, І. Ільїнського, В. Кулика, О. Хуснутдінова та інші.

Проте, в сучасній політологічній науці відсутні роботи, в яких би розглядалась саме молодіжна політика в регіоні через призму її впровадження в рамках формування громадянського суспільства.

Стурбованість викликає низька політична активність молоді регіону. Так за результатами соціологічного опитування для з'ясування рівня зацікавленості

політичним життям респондентами було поставлено запитання «Наскільки Ви цікавитесь подіями політичного життя?».

Наскільки молодь цікавиться подіями політичного життя

Рік	Постійно цікавляться подіями політичного життя	Цікавляться подіями «ситуативно» («цікавлюсь коли вона мене стосується»)	Зовсім не цікавляться
1995*	21%	52 %	27 %
2004*	31 %	33 %	36 %
2009**	35 %	57 %	8 %

*За даними соціального опитування серед української молоді, проведеного у травні 1995 р. та у червні 2004 р. Державним інститутом проблем сім'ї та молоді, Українським інститутом соціальних досліджень та Центром «Соціальний моніторинг» [1, с. 134].

**За даними власного опитування, проведеного серед молоді Донецької області у березні 2009 р.

Результати показали, що за 10 років відбулось рівномірне розшарування. В 1990—ті рр.. половину складало молоде населення, яке мало хоча б мінімум знань про політичну дійсність й по 25 % постійно зацікавлених та тих, хто зовсім не виявляє інтересу до політики. Вже в 2000-х рр.. маємо іншу картину – за рахунок «золотої середини» відбулось одночасне збільшення й зменшення громадської активності молоді в середньому до 30 % й склало в цілому рівномірне розшарування. Втішним є те, що як і в попередньому питанні, бачимо позитивну динаміку серед тих, хто постійно цікавиться політикою, яка в цілому за 10 років зросла на 10 %, хоча й при цьому 1/3 – це досить низький показник.

Поруч з тим, Донецька область ці результати сильно випереджає. Тут відсоток тих, хто зовсім не цікавиться політичними подіями складає лише 8 %, в той час як 30 % - у всеукраїнському масштабі. Цей факт підтверджує те, що політична активність молоді Донецького регіону досить висока, що створює потенційні можливості для розвитку громадянського суспільства в регіоні.

Для ефективного формування громадянського суспільства необхідна плідна співпраця між державними органами влади та громадськістю. Це також є проблемою для залучення до цього процесу молоді. Нажаль через сучасну політичну ситуацію в Україні ми маємо високий рівень відчуженості молоді, що перш за все проявляється у ступені довіри до влади та у можливості владою вирішувати нагальні проблеми молоді. Це питання вкрай важливе, бо за ним криється по суті вся результативність проведення державної молодіжної політики. Автором проаналізовано результати досліджень, проведених у 2006 - 2007 рр. та порівняно їх з результатами власного дослідження проведеного серед молоді Донецької області, які відповідали на питання «Чи відчуваєте Ви підтримку влади у вирішенні наступних проблем молоді?». Серед основних проблем було виділено: освіту, зайнятість, відпочинок, житло, здоров'я, підприємництво.

Оцінка молоді щодо діяльності органів влади з вирішення основних молодіжних проблем

	так			ні			Важко відповісти		
	2006 р.*	2007 р.*	** 2009 р.	* 2006 р.	* 2007 р.	** 2009 р.	* 2006 р.	* 2007 р.	** 2009 р.
Освіта	23 %	28 %	38 %	64 %	62 %	43 %	13 %	10 %	18 %
Зайнятість	12 %	14 %	12 %	74 %	74 %	69 %	14 %	12 %	19 %
Відпочинок	8 %	12 %	14 %	80 %	80 %	66 %	12 %	8 %	19 %
Житло	6 %	6 %	10 %	84 %	85 %	80 %	10 %	9 %	10 %
Здоров'я	8 %	11 %	12 %	79 %	79 %	74 %	13 %	10 %	14 %
Підприєм- ництво	7 %	7 %	5 %	74 %	75 %	56 %	19 %	18 %	37 %

*за результатами опитування, проведеного серед української молоді Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді [2, с. 138].

** За даними власного опитування, проведеного серед молоді Донецької області у березні 2009 р.

За результатами дослідження бачимо, що думка молоді щодо діяльності органів влади з вирішення основних молодіжних проблем залишається стабільно скептичною, особливо в питаннях забезпечення молоді житлом (найнижчі 6 %), не відстають в поганому сенсі й підприємництво (7 %), здоров'я та відпочинок (в середньому по 10 %). Проте, порівнюючи дані 2006 р. та 2007 р. у всеукраїнському масштабі, бачимо деяке покращення показників в середньому на 5 % у галузях освіти, зайнятості, відпочинку та здоров'я. Щодо результатів серед молоді Донецького регіону, то тут відчувається ще більш позитивна динаміка, хоча вона може бути пов'язана не лише з кращими умовами життя населення цього регіону, а й з системним поліпшенням динаміки загалом в Україні (бо різниця в дослідженнях складає 2 роки).

За результатами досліджень владі Донецької області з точки зору самої молоді необхідно в першу чергу вирішити наступні питання: забезпечення житлом, охорону здоров'я та зайнятість, оскільки невдоволення цими галузями політики складає відповідно 80 %, 74 % та 69 %. Ці показники в цілому збігаються з даними по всіх регіонах України. До певної міри оптимістичнішими є дані щодо освітянської політики влади в регіоні. Незважаючи на те, що кількість незадоволених освітніми питаннями складає аж 43 %, це найнижчий показник невдоволення по Україні, де такий показник складає в середньому 63 %.

Створення умов забезпечення відпочинку та можливостей для розвитку підприємництва з боку держави донецька молодь також вважає сприятливішими в середньому на 20 %, ніж загалом по Україні (незадоволені відповідно 66 % та 56 % проти 80 % та 75 %). На наш погляд, логічним поясненням цьому є те, що регіон є приморським, що робить доступнішим відпочинок, по-друге, промисловий потенціал регіону позитивно впливає на розвиток підприємництва, хоча не можна не враховувати в цьому й роль діяльності органів влади.

Такий рівень політичного відчуження молоді та її недовіри державним органам влади показав низьку результативність стандартної протекційної моделі молодіжної політики (коли акцент робився на професійній роботі з молоддю відповідних молодіжних міністерств, уповноважених управлінь та профільних молодіжних

установ), яка втілювалась в Україні в перше десятиріччя незалежності, тому її сучасний вигляд доповнився активним формуванням молодіжного сектору в структурі державних органів влади та залучення молоді до процесу розвитку громадянського суспільства.

Регіональні органи влади в Донецькій області активно реагують на цю трансформацію, усвідомлюючи що низька результативність впровадження стандартних механізмів регіональної молодіжної політики, окрім недостатнього фінансування, залежить також й від слабкого представництва молодіжного сектору.

Згідно «Концепції обласної цільової програми зі сприяння розвитку громадянського суспільства в Донецькій області» під сприянням мається на увазі: налагодження ефективної взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, що повинна базуватись на партнерстві, взаємній зацікавленості у досягненні цілей, пов'язаних з процесом демократизації усіх сфер державного управління та суспільного життя, соціально-економічним та духовним прогресом, всебічним забезпеченням захисту прав і свобод людини та громадянина [3].

До сфери діяльності регіональної молодіжної політики в контексті цілеспрямованого процесу формування громадянського суспільства, до якого активно залучається й молодь можна віднести: підтримку громадянської активності (молодіжних громадських об'єднань та організацій, молодіжних форумів тощо), залучення молоді до співпраці з державними органами влади, міжрегіонального та міжнародного співробітництва молоді Донецької області.

Регіональна молодіжна політика передбачає в плані підвищення громадянської активності лише «залучення молоді до участі в житті територіальної громади регіону і держави», а цього вкрай недостатньо при такому рівні політичної відчуженості. Єдиним поясненням такої недостатньої уваги до цієї складової соціалізації молодого покоління є те, що головні проблеми концентруються навколо політичної та економічної кризи в державі, й вирішення їх звичайно не входить у компетенцію молодіжної політики.

Однією з дієвих передумов включення молоді у процес розбудови громадянського суспільства є піднесення духу патріотизму. На сьогодні під патріотичним вихованням молоді розуміється сприяння утвердженню у свідомості молодих людей притаманних українському народові моральних цінностей, засвоєння кращих зразків вітчизняної та світової культурної спадщини, виховання любові до Батьківщини [4].

В Донецькій області досить широко представлені установи з патріотичного виховання молоді, яких на 2012 рік зареєстровано в області 131, які мають історико-краєзнавчу, військово-патріотичну та фізичну спрямованість.

Особливими механізмами, що діють з метою патріотичного виховання на регіональному та місцевих рівнях в Донецькій області є створення у 1995 р. Центру військово-патріотичного виховання та у 2009 р. Координаційної ради з питань патріотичного виховання молоді.

Центр військово-патріотичного виховання має на меті побудову нової системи військово-патріотичного виховання майбутніх захисників Вітчизни, та відродження громадської свідомості молоді України.

Головними завданнями Центру стали:

- пропаганда здорового способу життя і занять спортом серед молоді з метою підготовки її до служби в армії;

- координація діяльності та взаємодії у роботі з установами культурно-освітньої та військово-патріотичної спрямованості, правоохоронних органів та молодіжних об'єднань;
- вивчення і поширення передового вітчизняного та міжнародного досвіду з питань військово-патріотичного виховання молоді;
- навчально-методична робота в містах та районах області з питань планування та проведення військово-патріотичних заходів з вихованцями, учнями і слухачами клубів, гуртків, секцій та культурно-освітніх, спортивно-оздоровчих, науково-пошукових об'єднань.

Прикладом втілення в життя головних завдань Центру є військово-патріотична гра «Майбутній воїн». Щороку вона починається у містах та районах області, далі молодь змагається в фінальній обласній грі, яка проводиться за підтримки Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, військового ліцею, всеукраїнської громадської організації Товариство сприяння обороні України та представників Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) [5].

Координаційна Рада є консультативно-дорадчим органом, створеним при облдержадміністрації з метою сприяння постійному вдосконаленню роботи з патріотичного виховання молоді в регіоні, узгодженості дій органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та громадських організацій, релігійних організацій, військових частин, ЗМІ у вирішенні питань, пов'язаних з патріотичним вихованням молоді, допризовної підготовки юнаків, сприяння здійсненню комплексу заходів щодо правової, історико-культурної, екологічної, естетичної, кадрової та психологічної підготовки молоді, запровадження соціальної реклами, яка пропагує патріотичні цінності українського народу [6].

Регіональні органи влади підтримують діяльність численних козацьких об'єднань, які відіграють активну роль у вихованні молодого покоління, збереженні традицій і культури українського народу, серед яких найбільш активними є: Українське реєстрове козацтво, Міжобласна громадська організація «Азово-Чорноморське козацьке військо», Кальміуська паланка Українського козацтва Донецької області, Міжнародний Союз козацького війська України та зарубіжжя, Донбаська паланка Війська Запорізького.

Протягом 2000–х років проводились різноманітні заходи, які активізували діяльність державних структур, установ культурно-освітньої та військово-патріотичної спрямованості, правоохоронних органів та молодіжних об'єднань, засобів масової інформації та творчих спілок у реалізації виховання громадськості та патріотизму:

- Введення навчально-освітніх та самоосвітніх програм: «Українознавство», «Українська культура», «Правознавство», «Народознавство», «Фольклор та етнографія» тощо.
- Проводяться щорічні огляди музеїв, кімнат бойової слави, шевченківських кімнат тощо.
- Започатковано конкурси: патріотичної книги, молодіжної патріотичної пісні.
- Активізована робота з допризовною молоддю: екскурсії у військові частини, проводити республіканські спартакіади з військових видів спорту тощо.
- Розвивається молодіжний та дитячий туризм: краєзнавчі табори, злети туристів.

- Започатковано фаховий науково-методичний журнал «Національне виховання».
- З метою виховання у молоді патріотизму, поваги до державних символів України, сприяння піднесенню рівня духовності та культури молоді, альтернативної форми відпочинку в області впроваджується проект «Обласне відкрите наметове містечко «Чумацький шлях». Учасниками заходу є члени козацьких, пластунських організацій, молодь з сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах [7].

Отже, в Донецькій області активно реалізується загальнодержавний курс в рамках державної молодіжної політики на підвищення патріотизму на національній свідомості молоді, що є необхідною умовою в процесі формування громадянського суспільства. Проте, тут існує одна велика проблема – іде великий нахил у роботі в бік спорту та туризму, від чого страждає власне патріотичне виховання. Громадські об'єднання, на яких покладається найбільша роль у військово-патріотичному вихованні, роблять акцент саме на військово-спортивний спектр. Недостатня й ініціатива міських адміністрацій, які знов таки, фінансове забезпечення на патріотичне виховання направляють здебільшого на спортивно-туристичну та оздоровчу сферу.

Основним шляхом сприяння залученню молоді регіону до розвитку громадянського суспільства з боку регіональних та місцевих органів влади є підтримка та робота з інститутами громадянського суспільства, а саме: молодіжними та дитячими громадськими організаціями, органами студентського самоврядування, студентськими профспілками, молодіжними парламентами тощо.

Сьогодні практично всі молодіжні організації Донецької області активно беруть участь у реалізації проектів різних міністерств та відомств як на державному, так і регіональному рівні. Серед них різнопланові програми з оздоровлення, попередження ВІЛ/СНІДу, спорту, освіти, культури, економіки тощо. Як приклад такого співробітництва, яке вже зараз показало себе як ефективний і перспективний шлях взаємовигідного партнерства, можна назвати проекти Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді такі як: «Молодіжний центр правової допомоги», «Молодь за розумне використання енергії», «Відродимо село силами молоді», «Всеукраїнська мережа шкіл молодіжних лідерів», «Молодіжні трудові загони», конкурси «Молодий підприємець року», конкурс «Бізнес-планів» тощо. Також разові та довгострокові заходи ініційовані Управлінням у справах сім'ї та молоді Донецької облдержадміністрації: «Школа особистості» для школярів та студентів, щорічний молодіжний форум Донбасу «Молодь без кордонів», проведення науково-практичних Всеукраїнських тематичних конференцій («Молодь і держава», «Сільська молодь. Проблеми та перспективи», «Розвиток громадського руху робітничої молоді», «Форми та методи роботи з молоддю по вихованню патріотичної свідомості і готовності до військової служби», «Актуальні проблеми репродуктивного здоров'я молоді», «Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів» тощо), різноманітні творчі конкурси [8].

Важливим також є залучення молоді регіону до процесів прийняття рішень. Найчастіше це реалізується через участь у різноманітних громадських об'єднаннях, до завдань яких входить створення умов для партнерства, діалогу між владою та молоддю; сприяють участі у прийнятті рішень, що стосуються життя громади, регіону; організують участь у законотворчій роботі; проектуванні.

Протягом 2008 – 2012 рр. молодіжні об'єднання Донецької області за підтримки та координації Управління в справах сім'ї, дітей та молоді облдержадміністрації брали

активну участь у різноманітних формах залучення до процесу розвитку громадянського суспільства:

1. Співпраця з органами влади та сприяння участі у прийнятті рішень.

Протягом I півріччя 2012 року спеціалістами управління проведено 15 виїзних зустрічей з молоддю міст та районів Донецької області, керівниками та членами громадських організацій. Під час зустрічей молодь отримала інформацію про нормативно-правові акти у сфері молодіжної політики, розвиток молодіжного громадського руху, реалізацію державної молодіжної політики, надання соціальних послуг молоді.

З нагоди відзначення 100-річчя українського скаутського руху у квітні 2012 року відбулася прес-конференція «Скаутінг, як волонтерський рух: можливості, досвід, перспективи». Основною темою прес-конференції заявлено «Український скаутінг в контексті розвитку громадянського суспільства». Протягом року відбулися урочисті пластові зустрічі, Дні Пластової присяги, наметові містечка «Козацькому роду нема переводу», «Вітер степів Донеччини», «Поклик степу – 2012», виховні табори «Земля велетнів», «Століття українського пласту». На засіданні круглого столу «Партнерство скаутських організацій і органів державної влади в формуванні здорового способу життя дітей та молоді», яке відбулося у квітні поточного року за участю представників влади, громадських організацій, їх об'єднань обговорювалися можливості скаутських організацій у вихованні соціально активної особистості.

За підтримки Донецької обласної ради з 2008 року діє Донецький обласний дитячо-молодіжний центр, який реалізує проект «Сім вершин». Основною метою проекту є підготовка лідерів дитячих та молодіжних громадських організацій для подальшої активізації громадського руху в Донецькій області [9].

Новим дієвим методом роботи з молодіжним колективом, засобом залучення та мотивації волонтерів, пошуків різних ефективних форм організації роботи громадських об'єднань, способом генерації нових ідей стало проведення у травні 2012 р. семінару «Можливості та перспективи розвитку молодіжної громадської організації» за участю представників понад 30 молодіжних організацій регіону. Для молодіжних лідерів проведено майстер-клас «Подієвий менеджмент».

У рамках проекту «Консультації з удосконалення проекту Закону України «Про основи державної молодіжної політики в Україні» у квітні 2012 року управлінням, спільно з громадськими організаціями, проведено круглий стіл, на якому обговорювалися питання щодо удосконалення проекту Закону України «Про основи державної молодіжної політики в Україні».

З метою забезпечення раціонального формування державної молодіжної політики, сприяння більш ефективному розв'язанню актуальних проблем, що виникають у молодіжному середовищі, у тому числі студентському, пов'язаних із їх життям та участю в усіх сферах життя суспільства та держави створено консультативно-дорадчий орган облдержадміністрації – Обласну молодіжну раду. Рада покликана сприяти постійному вдосконаленню державної молодіжної політики в області. Під час проведених у 2012 році засідань Обласної молодіжної ради, обговорювалися актуальні питання співпраці органів влади та громадського сектору в реалізації державної молодіжної політики [10].

Протягом 2008-2012 рр. проводяться обласний конкурс проектів та програм, розроблених громадськими організаціями, в рамках якого підтримано реалізацію 71 проекту на суму 1500 тис. грн. Всього до конкурсу залучено понад 400 громадських організацій та понад 300 тис. молодих людей [7].

Отже, залучення молодіжних громадських організацій, клубів та центрів до активної співпраці з державними органами влади вказує на позитивні результати процесу формування громадянського суспільства України, а молодіжна політика є безпосередньою складовою цього процесу.

2. Підтримка інтелектуальної, обдарованої, творчої молоді регіону, яка є найбільш динамічним елементом громадянського суспільства через проведення молодіжних форумів.

В регіоні щорічно проводиться Всеукраїнський Форум талановитої та інтелектуальної молоді «Art-Ukraine», спрямований на інтелектуальне самовдосконалення молоді та творчий розвиток особистості. Цей захід об'єднує молодь, небайдужу до збереження і збільшення неповторних інтелектуальних, творчих та мистецьких скарбів України. У 2012 р. Форум пройшов у м. Донецьку, участь у ньому взяли понад 150 представників творчої, обдарованої та інтелектуальної молоді зі всіх областей України та м. Маріуполь, програмою Форуму передбачалося проведення майстер-класів для молодих фотографів, представників вуличної танцювальної культури, керівників команд КВК. У роботі Форуму взяли участь представники 15 областей України, Московської області Російської Федерації, міст та районів Донецької області.

Щорічно проводиться відкритий фестиваль дитячих і молодіжних ЗМІ Донбасу «Жми на RECORD!», який є масштабним юнкорівським форумом на сході України.

Відкритий Форум молоді Донбасу «Молодь без кордонів», який є наймасштабнішим молодіжним проектом Донецької області. За час проведення участь у Форумі взяли понад 3 тис. активістів молодіжного громадського руху, представники студентської та робітничої молоді, представники творчої та обдарованої молоді з Донецької та інших областей України, Росії, Білорусі, Молдови, Польщі, Литви [7].

3. Залучення молоді Донецької області до участі у всеукраїнських проектах і програмах спрямованих на підтримку ініціатив молоді, міжрегіонального обміну досвідом, кращими практиками та інноваціями між молоддю.

Представництвом Фонду Фрідріха Еберта в Україні запроваджено проект «Політично активна молодь будує соціально справедливе місто», в ході якого Фонд посприяв організації та проведенню серії семінарів для молодих людей та регіональних ініціатив (міні-проектів для молоді). Участь у семінарах взяли представники Донецької області. Основною темою семінарів стало співвідношення свободи і відповідальності, участі молоді, розвитку громад і системи цінностей (як індивідуальної, так і соціальної), як основи всіх рішень, вчинків або бездіяльності.

Деякі «найкращі практики» ефективно реалізуються в містах області. Як приклад, проведення флешмоб-акції «Обійми Україну» в м. Маріуполь. Дана акція сприяє формуванню у суспільстві позитивного ставлення до різних регіонів країни та підсилення відчуття єдності шляхом проведення тематичних флешмобів, а також за допомогою поширення ідеї акції через медійні матеріали за допомогою соціальних мереж та ЗМІ. Втілений в місті Краматорськ проект «Спільна справа» має на меті відновлення культурного спадку наших предків; покращення фізичного, емоційного, інтелектуального й духовного здоров'я; розвиток ідей активного відпочинку; натхнення один одного й суспільства на кроки до позитивних змін, починаючи з себе.

Серед реалізованих за підтримки Фонду ініціатив є проект «Крок вперед» в місті Харцизьк. Метою проекту є вирішення проблеми соціальної апатії молоді міста. Завдяки Проекту «Молодіжний волонтерський центр» у місті Харцизьк створено центр для підготовки волонтерів, де пройшли навчання 40 молодих людей, які організовували сім соціально значущих акцій [11].

Молодіжна делегація області, до складу якої увійшло 40 осіб, 5 травня 2012 р. взяла участь у зустрічі з 16 молодими матросами – представниками Донецької області, які присягали на вірність українському народу. Захід відбувся на базі військової частини А0225 міста Севастополь.

Члени неформального молодіжного клубу "Без Галстукoff", що діє при Донецькому обласному дитячо-молодіжному центрі, у січні 2012 року взяли участь у зустрічі з місцевим молодіжним активом Добропільського міського центру молоді «Добро». представниками влади міста Добропілля, керівниками промислових підприємств та інших організацій міста. У ході заходу молодіжні організації «Крок вперед», «Молодіжний альянс Макіївки», «Noetikos», «Нові люди», «Самшит», «Екос» та представники Європейської волонтерської служби презентували свої проекти [12].

4. Гармонійна інтеграція молоді регіону до світового співтовариства міжнародне співробітництво та формування позитивного іміджу Донецької області.

Для Донецької області питання координації молодіжної інтеграції є вкрай важливим бо по-перше, це один з найбільш розвинутих регіонів (Донецька обл. посідає разом з Київською перше місце за рівнем економічного розвитку), по-друге, 10 % від всього населення України також зосереджено на території області при цьому третина з них це молодь, й нарешті регіон має високий рівень інтеграції, що обумовлюється його прикордонним розташуванням.

Важливим напрямом молодіжної політики в сфері міжнародного молодіжного співробітництва стало приєднання до існуючих міжнародних програм, інформування і координація діяльності молодіжних організацій в цій галузі. З цією метою протягом 1997 – 2005 р.р. було підписано угоди щодо приєднання України до міжнародних молодіжних програм ООН, ЮНЕСКО тощо, приєднання на державному рівні до програми ІСІК, проведення конкурсів та проектів у сфері міжнародного співробітництва, організація міжнародних радіомостів з молоддю «близької» і «далекої» української діаспори та інше [13, с. 22].

Крім того, у галузі міжнародного співробітництва значною мірою розширені зв'язки із зарубіжними країнами та громадськими організаціями. Вже у 1990-х рр. було укладено і реалізувались договори про співробітництво і обмін між Мінмолодьспорту і відповідними державними структурами Федеративної республіки Німеччини, Республіки Польщі, Румунії, Франції, Угорщини, Молдови. Налагоджені ділові контакти з Іспанією, Великобританією та Європейською Радою Молодіжних національних комітетів [11].

Яскравим прикладом є участь молоді Донецької області в програмі «Схід-Захід – Партнерство без кордонів» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» [14].

Під егідою «Медіа – дружба» з 20 по 24 лютого 2012 р. пройшла зустріч юнкорів Донецької та Ростовської областей. Під час зустрічі представники трьох дитячих редакцій прикордонного російського регіону ознайомилися з діяльністю кращих редакцій шкільних газет області. Гостей із міста Шахти приймала Шахтарська багатопрофільна гімназія (редакція газети «П'ятий модуль»), а «Шкільна перерва» із міста Новошахтинськ здружилися з «Рідною дюжиною» (загальноосвітня школа № 12, місто Дружківка). У місті Білозерськ місцеві юнкори зустрілися з делегацією з міста Аксай.

У Волноваському районі 1-2 травня відбувся V відкритий фестиваль-конкурс шкільних газет «Юнкорівська маївка» Продовж двох днів юні журналісти взяли участь у традиційній фестивалній демонстрації, підготували завдання бліц-конкурсу. На ювілейну «Маївку» приїхали представники 25 редакцій шкільних газет із 18 міст і

районів Донецької області, а також гості із міста Харків і Ростовської області Російської федерації.

У Парку культури і відпочинку ім. А.С.Щербакова 19 травня 2013 року відбувся урочистий захід, присвячений 90-річчю Піонерії. У зльоті взяли участь Ветерани піонерського руху та члени піонерських організацій Донецької і Ростовської областей.

Делегація Донецької області з 20 по 27 червня 2012 року відвідала XI Міжнародний табір студентського активу «Слов'янська співдружність 2012» у селі Ольгинка Туапсинського району Краснодарського краю (Російська Федерація). До складу делегації увійшли чотири студенти та лідери молодіжних громадських організацій.

У рамках співдружності міст Харцизьк та Таганрог 20-24 червня відбулася зустріч делегацій Харцизького професійного ліцею та Реставраційно-будівельного професійного ліцею № 30 міста Таганрог. Програмою візиту передбачалася участь учасників у теоретично-практичному семінарі, присвяченому життю та творчості письменника А.П.Чехова «Воздух Родины», а також знайомство з діяльністю професійного навчального закладу [7].

5. Соціальна інтеграція та вирішення проблем молоді з обмеженими фізичними можливостями в області реалізуються наступні проекти: клуби спілкування для молодих інвалідів; проведення щорічного відкритого конкурсу краси дівчат на візках «Краса без обмежень»; змагання для молодих інвалідів «Мужність без кордонів»; автопробіги для молодих інвалідів [12].

Отже, нові умови сьогодення ставлять перед державними органами влади необхідність трансформації основ моделі української молодіжної політики, перегляд ролі самої молоді з наданням їй широкої можливості розвитку молодіжної ініціативи, самореалізації молодого покоління через співпрацю з органами влади, що є важливою складовою курсу на залучення молодіжного сектору до процесу формування та реалізації молодіжної політики.

Крім того, Донецька область, маючи свої соціально-політичні та демографічні особливості активно підключилась до залучення молоді регіону до розвитку громадянського суспільства. Системний пошук та державна підтримка ініціатив молоді є визначальним і важливим завданням для розвитку країни та області, адже від здатності молоді бути активною, дієздатною та творчою силою, залежить перспективи державобудівничого процесу в країні.

Проте, однією з головних перепон у залученні молоді донецького регіону у процес формування громадянського суспільства залишається низька політична активність та політична відчуженість молоді. Формування політичної свідомості напряму пов'язане з подоланням політичної та економічної кризи в державі, національним відродженням нації, затвердженням демократизації і гуманізації суспільства, поглибленням самоуправління. З боку молодіжної політики можлива лише популяризація патріотичних ідей та політичне виховання через заклади освіти та молодіжні громадські об'єднання.

Список використаної літератури

1. Онищук В. Політична орієнтації та політична активність молоді / В. Онищук // Молодіжна політика: проблеми і перспективи : зб. матер. III міжнар. наук.-практ. конф. (Дрогобич, 10-11 березня 2006 року). – Дрогобич : ДДПУ, 2006. – С. 134-136.
2. Молодь в умовах становлення незалежності України (1991-2011 рр.) : щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / редкол.: О.В. Белишев (голова) та ін. – К. , 2011. – 316 с.

3. Концепція обласної цільової програми зі сприяння розвитку громадянського суспільства в Донецькій області [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://donoda.gov.ua:81/data/upload/publication/main/ua/10773/conception.pdf>.
4. Головенько В. А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів / В. А. Головенько // Український соціум. — 2006. - № 2. — С. 20-34.
5. Про діяльність Центру військово-патріотичного виховання у Донецькі обл. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.donmolod.gov.ua>.
6. Розпорядження голови Донецької облдержадміністрації від 23.04.2009 Про Координаційну раду з питань патріотичного виховання молоді [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.donmolod.gov.ua/2010-04-11-22-27-24/573-2011-12-08-12-43-51.html>.
7. Довідка Про виконання регіональної комплексної програми «Молодь. Сім'я. Діти.» на 2008 - 2012 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [//donmolod.gov.ua>downloads.vykonannya_programy.doc](http://donmolod.gov.ua/downloads.vykonannya_programy.doc).
8. Підсумки діяльності управління у справах сім'ї та молоді Донецької облдержадміністрації, задачі та перспективи на 2011-2014 р.р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.donmolod.gov.ua/2010-04-11-22-24-27.html>.
9. Проект «7 вершин» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.donmolod.gov.ua/2010-04-11-22-27-24/414-2011-09-06-13-16-49.html>.
10. Про виконання регіональної комплексної програми «Молодь. Сім'я. Діти.» на 2008-2012 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.donmolod.gov.ua/2010-04-11-22-27-24/414-2011-09-06-13-16-49.html>.
11. Лук'янчук Т. О. Молодіжна політика в Донецькій області [Електронний ресурс] / Т. О. Лук'янчук. — Режим доступу : donmolod.gov.ua/downloads/molod_politik_1_polygodie_2012.doc.
12. Інформація щодо реалізації державної молодіжної політики в Донецькій області у 2012 році, реалізація молодіжної політики у півріччі 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.donmolod.gov.ua/2010-04-11-22-27-24/412-2011-09-06-12-00-03.html>.
13. Молодь України на ринку праці : щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді (за підсумками 2006 р.) / Є.І. Бородин, М.О. Василенко, В.А. Головенько та ін.— К. : Крамар, 2007. — 200 с.
14. Про програму «Схід-Захід: партнерство без кордонів» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.irf.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=9768&Itemid=206.

Стаття надійшла до редакції 01.08.2014 р.

E. Ageeva

**FEATURES OF ASSISTANCE TO DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY ARE
IN CONTEXT OF INTRODUCTION OF YOUTH POLITICS IN DONETSK AREA
(1991-2013)**

The article analyzes the process of attracting youth to the formation of civil society in the Donetsk region in the context of the state youth policy in the region in the period 1991-2003, the characteristic of political activity and assessment of young people about the activities of the authorities to address key youth issues. Considered the scope of activities of the regional youth policy in the context of the formation of civil society, which is actively involved in youth: support civic engagement (youth associations and organizations, youth forums and the like), the involvement of youth in cooperation with the state authorities, inter-regional and international cooperation youth of Donetsk region. Analyze the activities of institutions for Patriotic education of the youth of the region, especially the role in this

process, the Center of military-Patriotic education and the coordination Council on the issues of Patriotic education of youth. Lit various forms of involvement of the youth in Donetsk region to the development of the civil society: cooperation with authorities and facilitating participation in decision making; support intelligent, talented, creative young people of the region, which is the most dynamic element of civil society through youth forums; engaging youth in Donetsk the area to participate in all-Ukrainian projects and programs aimed at supporting initiatives of young people, inter-regional exchange of experiences, best practices and innovation among young people; the harmonious integration of the youth of the region to the global community, international cooperation and the formation of a positive image of Donetsk oblast; social integration and youth with disabilities. Evaluate the effectiveness of these forms.

Key words: youth policy, Donetsk region, civil society, Patriotic education, international youth cooperation.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Антонюк О.В., д.політ.н, проф.; Зеленько Г.І., д.політ.н, проф.

УДК 327.5

І.О. Бузаджи, М.В. Булик

АРХІПЕЛАГ СЕНКАКУ (ОСТРОВИ ДЯОЮЙДАО) В КОНТЕКСТІ ЯПОНО-КИТАЙСЬКИХ ВІДНОСИН

У статті розкрито сутність конфлікту за архіпелаг Сенкаку (острови Дяоюйдао). Подана коротка характеристика територіальних конфліктів та їх основних причин. У статті надана історична довідка щодо розвитку територіального конфлікту за архіпелаг Сенкаку. Автором розглянуто позиції Японії та КНР щодо приналежності островів, виокремлені основні аргументи сторін з цього питання. Також було розглянуто позиції Сполучених Штатів, Російської Федерації та Республіки Корея щодо конфлікту, адже ці держави мають безпосереднє відношення до конфліктуючих сторін (так, Сенкаку були під тимчасовою юрисдикцією США після Другої світової війни; РФ активно нарощує двосторонній діалог з КНР, як із надійним партнером, до того ж, РФ конфліктує з Японією щодо Курильських островів; РК ж знаходиться у трикутнику Японія-КНР-РК і нарівні з ними забезпечує безпеку та розвиток регіону). Надано прогнози щодо розвитку конфлікту. Територіальний конфлікт є вагомою перепорою у розвитку двосторонніх відносин Японії та КНР, і від того, яким буде завершення конфлікту, залежить розвиток та безпека не тільки Японії та КНР, а й усього регіону в цілому.

Ключові слова: територіальний конфлікт, архіпелаг Сенкаку, острови Дяоюйдао, Азіатсько-Тихоокеанський регіон.

Протягом усієї історії людства територіальні конфлікти відігравали важливу роль, часто були причиною виникнення безлічі збройних конфліктів. Вони виникали в разі, коли спірні території мали важливе стратегічне значення для конфліктуючих країн, а також внаслідок суперечок держав з приводу територіальних вод, родовищ корисних копалин тощо. Проблема територіальних протиріч не обійшла стороною й Азіатсько-Тихоокеанський регіон, зокрема, його лідерів – Японію та КНР. Конфлікт за архіпелаг Сенкаку (в китайській історіографії – острови Дяоюйдао) триває вже майже півстоліття